

EØS-tillegget

ISSN 1022-9310

til Den europeiske
unions tidende

Nr. 67

26. årgang

22.8.2019

	I EØS-ORGANER	
	1. EØS-komiteen	
	II EFTA-ORGANER	
	1. EFTA-statenes faste komité	
	2. EFTAs overvåkingsorgan	
2019/EØS/67/01	Melding fra EFTAs overvåkingsorgan – Oppnevning og fratredelse av høringsledere	1
2019/EØS/67/02	Vedtak nr. 052/19/COL av 10. juli 2019 om å innlede formell undersøkelse med hensyn til Farsund Vekst (Sak 83835) – Innbydelse til å sende inn merknader i henhold til del I artikkel 1 nr. 2 i protokoll 3 til avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkingsorgan og en domstol med hensyn til statsstøtte	2
	3. EFTA-domstolen	
2019/EØS/67/03	Anmodning om en rådgivende uttalelse fra EFTA-domstolen framsatt 29. mars 2019 av Fürstliches Landgericht i saken Gable Insurance AG in Konkurs (Sak E-3/19)	17
	III EU-ORGANER	
	1. Kommisjonen	
2019/EØS/67/04	Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak M.9452 – Global Payments / TSYS)	18
2019/EØS/67/05	Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak M.9482 – SKT/Comcast/JV)	19
2019/EØS/67/06	Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak M.9483 – Engie/Powerlines)	20
2019/EØS/67/07	Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak M.9494 – Equistone/Heras) – Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte	21
2019/EØS/67/08	Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning (Sak M.9514 – Bain Capital Investors / Kantar) – Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte	22
2019/EØS/67/09	Innledning av behandling (Sak M.9014 – PKN Orlen / Grupa Lotos)	23

2019/EØS/67/10	Beslutning om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak M.9016 – CMA CGM / Container Finance)	24
2019/EØS/67/11	Beslutning om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak M.9195 – Lifeco / Hammerson / Swords Pavilions)	24
2019/EØS/67/12	Beslutning om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak M.9196 – Marsh & McLennan Companies / Jardine Lloyd Thompson Group)	25
2019/EØS/67/13	Beslutning om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak M.9366 – BPCE / Auchan / Oney Bank)	25
2019/EØS/67/14	Beslutning om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning (Sak M.9411 – Paker-Hannifin Corporation / Lord Corporation)	26
2019/EØS/67/15	Kommisjonskunngjøring om gjeldende rentesatser for tilbakebetaling av statsstøtte og referanse-/kalkulasjonsrenter for 28 medlemsstater gjeldende fra 1. september 2019	27
2019/EØS/67/16	Kunngjøring fra den nederlandske minister for økonomi og klimapolitikk i henhold til artikkel 3 nr. 2 i europaparlaments- og rådsdirektiv 94/22/EF om vilkårene for tildeling og bruk av tillatelser til å drive leting etter og utvinning av hydrokarboner	28
2019/EØS/67/17	Oppsummering av Kommisjonens beslutninger om tillatelse til markedsføring for bruk og/eller til bruk av stoffer som er oppført i vedlegg XIV til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1907/2006 om registrering, vurdering og godkjenning av samt begrensninger for kjemikalier (REACH)	29
2019/EØS/67/18	Godkjenning av statsstøtte i henhold til artikkel 107 og 108 i traktaten om Den europeiske unions virkemåte – Tilfeller der Kommisjonen ikke gjør innsigelse eller tiltaket ikke utgjør statsstøtte	30

EFTA-ORGANER

EFTAS OVERVÅKINGSORGAN

**Melding fra EFTAs overvåkingsorgan – Oppnevning og fratredelse av
høringsledere**

2019/EØS/67/01

EFTAs overvåkingsorgan utnevnte med virkning fra 15. juli 2019 Michael Sánchez Rydelski, tjenestemann ved EFTAs overvåkingsorgan, til høringsleder i henhold til EFTAs overvåkingsorgans vedtak nr. 442/12/COL av 29. november 2012 om høringslederens oppgaver og mandat i visse konkurransesaker⁽¹⁾.

Oppnevningen av Caspar Ebrecht, i henhold til vedtak nr. 497/15/COL av 16. desember 2015 om oppnevning av nye høringsledere i visse konkurransesaker, er opphevet.

Craig Simpson fortsetter som høringsleder ved EFTAs overvåkingsorgan.

⁽¹⁾ EUT L 190 av 11.7.2013, s. 93, og EØS-tillegget nr. 40 av 11.7.2013, s. 3.

Vedtak nr. 052/19/COL av 10. juli 2019 om å innlede formell undersøkelse med hensyn til Farsund Vekst (Sak 83835)

0000/XXX/00/02

Innbydelse til å sende inn merknader i henhold til del I artikkel 1 nr. 2 i protokoll 3 til avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkingsorgan og en domstol med hensyn til statsstøtte

EFTAs overvåkingsorgan har ved ovennevnte vedtak, gjengitt på det opprinnelige språket etter dette sammendraget, underrettet norske myndigheter om at det har besluttet å innlede undersøkelse av ovennevnte tiltak i henhold til del I artikkel 1 nr. 2 i protokoll 3 til avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkingsorgan og en domstol.

Berørte parter kan sende inn merknader til tiltaket innen en måned etter at dette ble offentliggjort, til:

EFTA Surveillance Authority
Registry
Rue Belliard 35
BE-1040 Bruxelles/Brussel
BELGIA

Merknadene vil bli oversendt norske myndigheter. En berørt part som ønsker å få sin identitet holdt fortrolig, kan sende inn en skriftlig, begrunnet anmodning om dette.

Sammendrag

Framgangsmåte

- 1) Overvåkingsorganet mottok en klage 16. april 2018.
- 2) Etter anmodninger mottok Overvåkingsorganet informasjon fra norske myndigheter ved brev datert 21. juni 2018, 6. desember 2018 og 6. mars 2019 samt ved videokonferanse 10. januar 2019.

Beskrivelse av tiltakene

- 3) Mottaker av den påståtte støtten er Glastad Farsund AS (heretter kalt Glastad) som handler gjennom Farsund Vekst AS og andre heleide datterselskaper.
- 4) I 2010 planla Farsund kommune (heretter kalt kommunen) og Glastad utvikling av bolig- og forretningseiendommer i Farsund i Norge. Kommunen og Glastad besluttet å utvikle visse områder i Farsund kommune: i) Nordkapp, gnr. 1, bnr. 199 mfl. (heretter kalt Nordkapp-området), og ii) Farøy, gnr. 3, bnr. 80 og 49 og del av gnr. 3, bnr. 23 (heretter kalt Farøy-området).
- 5) I 2011 ble det inngått en aksjonæravtale mellom kommunen og Glastad hvor Farsund Vekst AS ble etablert. De to partene eide 50 % hver av aksjene i Farsund Vekst AS. Samme dag ga kommunen Farsund Vekst AS opsjonsavtaler for Nordkapp- og Farøy-området. Prisen for kjøp av Nordkapp- og Farøy-området ble i opsjonsavtalen fastsatt i henhold til en verdivurdering fra 2010.
- 6) Opsjonsavtalen for Nordkapp-området ga Farsund Vekst AS enerett til å starte byggingen av et kjøpesenter i Nordkapp-området umiddelbart og kjøpe tomten senere for 25 millioner NOK. Tidlig i 2015 ble det klart at Farsund Vekst AS ikke hadde råd til å benytte seg av hele Nordkapp-opsjonen til den samlede pris på 25 millioner til NOK på en gang. Farsund Vekst AS hadde da allerede startet å bygge kjøpesenteret. Kommunene gikk derfor med på å la Farsund Vekst AS benytte seg uformelt av Nordkapp-opsjonen ved å betale 8,5 millioner NOK for det området som allerede var brukt til kjøpesenteret. I oktober 2015 ble Nordkapp-opsjonen formelt delt i tre deler, og prisen for hver del var basert på verdivurderingen fra 2010 for hele Nordkapp-området. Farsund Vekst AS har ikke benyttet seg av de to resterende delene av Nordkapp-opsjonen.

- 7) Farøy-opsjonen gir Farsund Vekst AS enerett til å jobbe med utvikling og omregulering av Farøy-området og kjøpe det for 10,5 millioner NOK innen 18 måneder fra den dag området er omregulert. I 2015 gikk kommunen med på å endre Farøy-opsjonen ved å legge til 500 m² for å utvikle et rekreasjonsområde for allmennheten og gi Farsund Vekst AS rett til å kreve nedsatt pris dersom mindre enn 2400 m² ble brukt. Det foreligger ingen tilsvarende rett for kommunen til å kreve høyere pris for høyere bruk. En ny reguleringsplan ble vedtatt av kommunen i september 2018, men den ble anket til Fylkesmannen i Agder, som fortsatt vurderer saken. Farsund Vekst AS har foreløpig ikke benyttet seg av Farøy-opsjonen. På grunnlag av den informasjonen som er tilgjengelig for Overvåkingsorganet, er det ikke klart om anken har innvirkning på opsjonens utløpsdato.
- 8) I 2015 besluttet kommunen å selge sine aksjer (50 %) i Farsund Vekst AS til Glastad. Prisen ble fastsatt til 21 millioner til NOK, basert på den samlede egenkapitalen til Farsund Vekst AS. Glastad overførte aldri pengene til kommunen. I stedet ble partene enige om at retten til å bygge på en tredje og fjerde etasje på taket av kjøpesenteret (en rett som tilhørte Farsund Vekst AS, foretaket som kommunen var i ferd med å selge til Glastad), skulle selges til kommunen. Kommunen og Glastad ble enige om en salgspris på 23,5 millioner NOK. Kommunen gikk også med på å betale differansen på 2,5 millioner NOK (23,5 millioner NOK minus 21 millioner NOK er lik 2,5 millioner NOK) til Glastad.

Vurdering av tiltakene

- 9) Overvåkingsorganet er i tvil om ovennevnte tiltak er i tråd med markedsinvestorprinsippet (MEOP). Inngåelse av opsjonsavtaler kan kvalifisere som statsstøtte dersom det eventuelle salget av underliggende eiendom gjennomføres til under markedspris. Overvåkingsorganet bemerker at opsjonene gjør det mulig for Farsund Vekst AS å se an utviklingen av eiendomsprisene i løpet av årene. De avtalte prisene er basert på en verdivurdering av områdene fra 2010. Selv om prisene representerer markedspris i 2011, er Overvåkingsorganet i tvil om markedsverdien bare tilsvarer verdien av de underliggende eiendommene. Etter Overvåkingsorganets oppfatning vil det medføre at Farsund Vekst AS fikk opsjonene gratis.
- 10) Det er Overvåkingsorganets foreløpige oppfatning at opsjonsavtalene hadde en verdi i seg selv, uavhengig av om de ble benyttet eller ikke, da avtalene ble inngått i 2011. Ut i fra den dokumentasjon og de forklaringer Overvåkingsorganet har mottatt så langt, finnes det ingen opplysninger som sier at Farsund Vekst AS betalte for opsjonene.
- 11) Både salget av aksjer i Farsund Vekst AS, salget av del 1 av Nordkapp-området, verdivurderingen av takområdet av kjøpesenteret og fornyelsen av opsjonsavtalene ble gjort mellom mars og oktober i 2015. Blant andre faktorer indikerer denne nærhet i tid at transaksjonene alle er koblet sammen og samlet utgjør avslutningen av kommunens deltakelse i hele prosjektet. Selv om salget av aksjene i Farsund Vekst AS ga kommunen en forpliktelse til å senere kjøpe takområdet av kjøpesenteret for 23,5 millioner NOK (en ny vurdering ble foretatt på omtrent samme tidspunkt) ble det imidlertid ikke foretatt en ny vurdering av aksjene i Farsund Vekst AS. Den avtale kjøpsprisen gjenspeilet bare halve egenkapitalen til Farsund Vekst AS på salgstidspunktet, men opsjonsavtalene, det halvferdige kjøpesenteret og takområdet av kjøpesenteret ble ikke tillagt noen verdi. Av disse grunner er Overvåkingsorganet i tvil om en markedsoperatør ville inngått en slik avtale på tilsvarende vilkår som kommunen.
- 12) Avslutningsvis synes det som markedet for eiendomsutvikling i prinsippet og i praksis er åpent for handel mellom EØS-stater. Kjøpesenteret i Nordkapp-området har allerede tiltrukket seg internasjonale aktører som Intersport, Cubus, Clas Ohlson og Burger King. På dette grunnlaget kan Overvåkingsorganet ikke utelukket at tiltakene kan vri konkurransen og påvirke samhandelen i EØS.
- 13) Dersom tiltakene utgjør statsstøtte, har forpliktelsen til å melde støtten til Overvåkingsorganet, som fastsatt i del I artikkel 1 nr. 3 i protokoll 3 til avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkingsorgan og en domstol, ikke blitt overholdt. Slik støtte vil derfor være ulovlig.
- 14) Norske myndigheter har ikke framlagt argumenter som dokumenterer at tiltakene, i den grad de utgjør statsstøtte, kan anses som forenlige med EØS-avtalens virkemåte. Overvåkingsorganet er derfor i tvil om tiltakene er forenlige.

Decision No 052/19/COL of 10 July 2019 to open a formal investigation into Farsund Vekst

Ministry of Trade, Industry and Fisheries
Postboks 8090 Dep
N-0032 Oslo
Norway

Subject: Farsund Vekst**1. Summary**

- (1) The EFTA Surveillance Authority (“the Authority”) wishes to inform the Norwegian authorities that it has concerns that measures related to the development of the Nordkapp and Farøy areas in Farsund municipality in Vest-Agder county might entail state aid pursuant to Article 61(1) of the EEA Agreement, and has doubts as to the compatibility of the measures with the EEA Agreement. Therefore, the Authority is required to open a formal investigation procedure⁽²⁾.
- (2) The Authority has based its decision on the following considerations.

2. Procedure

- (3) By letter dated 16 April 2018⁽³⁾, the Authority received a complaint alleging that Farsund Municipality (“the Municipality”) in Norway has granted unlawful state aid to Glastad Farsund AS and its wholly owned subsidiaries Farsund Vekst AS and Nordkapp Utvikling AS.
- (4) By letter dated 18 April 2018⁽⁴⁾, the Authority forwarded the complaint to the Norwegian authorities and invited them to comment on it. By letter dated 21 June 2018⁽⁵⁾, the Norwegian authorities responded.
- (5) By letter dated 10 October 2018⁽⁶⁾, the Authority requested information from the Norwegian authorities. By letter dated 6 December 2018⁽⁷⁾, the Norwegian authorities responded.
- (6) By letter dated 26 November 2018⁽⁸⁾, the Norwegian authorities forwarded supplementary information from the complainant to the Authority⁽⁹⁾. By letter dated 13 December 2018, the Authority invited the Norwegian authorities to comment on the supplementary information and requested a meeting to discuss the case. On 10 January 2019, a videoconference was held between the Authority and the Norwegian authorities. By letter dated 6 March 2019⁽¹⁰⁾, the Norwegian authorities provided their comments on the supplementary information from the complainant⁽¹¹⁾.
- (7) By email dated 21 May 2019, the complainant submitted further information on the market value of a plot of land in the Farøy area⁽¹²⁾.

⁽²⁾ Reference is made to Article 4(4) of Part II of Protocol 3 to the Agreement between the EFTA States on the Establishment of a Surveillance Authority and a Court of Justice.

⁽³⁾ Document No 909653.

⁽⁴⁾ Document No 909644.

⁽⁵⁾ Document No 1045487.

⁽⁶⁾ Document No 932210.

⁽⁷⁾ Document No 1042409.

⁽⁸⁾ Document No 1040145.

⁽⁹⁾ Document No 1040147.

⁽¹⁰⁾ Document No 1057576.

⁽¹¹⁾ Document No 1057574.

⁽¹²⁾ Document No 1070527.

3. Description of the measures

3.1 Background

- (8) In 2010, the Municipality and Glastad Farsund AS (“Glastad”) planned the development of housing and commercial real estate in Farsund, Norway. The Municipality and Glastad decided to develop certain areas in Farsund Municipality; (i) Nordkapp, located in gnr. ⁽¹³⁾ 1 bnr. ⁽¹⁴⁾ 199 m.fl. ⁽¹⁵⁾ (“the Nordkapp area”) and (ii) Farøy, located in gnr. 3, bnr. 80 & 49 and part of gnr. 3 bnr. 23 (“the Farøy area”).
- (9) On 21 December 2010, a valuation of the areas was made by a real estate agency located in Kristiansand, Næringsmegleren Sædberg & Hodne AS ⁽¹⁶⁾. The Nordkapp area was valued at NOK 25 million and the Farøy area at NOK 10.5 million. The valuation took into account estimated preparation costs and future use of the areas. The valuation was based on the assumption that the areas would be rezoned in the near future and that they would be ready for construction. The valuation of the Nordkapp area estimated that the reclamation of land needed to complete the plot would cost around NOK 12 million.
- (10) Regarding the preparation costs, the Municipality engaged one of Norway’s largest consulting engineering and architectural firms, Asplan Viak, to assess how much it would cost to fill out the property at Nordkapp. Asplan Viak estimated that the cost of filling out the property would be NOK 12 million excluding VAT, and this cost estimate was used in the assessment from Næringsmegleren. Asplan Viak assumed that inexpensive mass from the nearby area Røssevika could be used. However, it turned out that the expected quantity of masses from Røssevika was not available when the municipality needed it. The municipality acknowledges having spent approximately NOK 15.8 million including VAT on landfills in the Nordkapp area ⁽¹⁷⁾.
- (11) On 27 May 2011, a shareholders' agreement was entered into between the Municipality and Glastad, establishing Farsund Vekst AS. The two parties each owned 50% of the shares of Farsund Vekst AS ⁽¹⁸⁾. On the same day, the Municipality concluded option agreements with Farsund Vekst AS for the Nordkapp area (“the Nordkapp option”) and the Farøy area (“the 2011 Farøy option”). The prices in the options for acquiring the areas were set according to the valuation from 2010.

3.2 The Nordkapp option

- (12) The Nordkapp option ⁽¹⁹⁾ provided Farsund Vekst AS with the exclusive right to start immediately the construction of a shopping mall in the Nordkapp area and then buy the land for NOK 25 million within a period of 18 months. The Nordkapp area is about 16 300 m² and zoned for housing and commercial real estate. The area was not measured and the agreement states that a deviation of +/- 10% should not result in a change in the agreed option price. According to the agreement, deviations beyond this provide a basis for revising the agreed price according to the price per square meter.
- (13) According to the Nordkapp option, Farsund Vekst AS must develop 200 parking spaces for public use free of charge to replace the parking spaces already located in the Nordkapp area.
- (14) On 22 November 2012, five days before it was set to expire, Farsund Vekst AS let the Municipality know that it intended to make use of the option ⁽²⁰⁾. However, no actual payment took place at that time, since Farsund Vekst AS could not afford to buy all of the Nordkapp area.

⁽¹³⁾ Gnr. is an abbreviation for Gårdsnummer (English translation: Cadastral unit number)

⁽¹⁴⁾ Bnr. is an abbreviation for Bruksnummer (English translation: Property unit number)

⁽¹⁵⁾ M.fl. is an abbreviation for Med flere (English translation: With others)

⁽¹⁶⁾ Document No 1045487 (attachment 1).

⁽¹⁷⁾ Document No 1057574 (attachment 23).

⁽¹⁸⁾ Document No 1045487 (attachment 2).

⁽¹⁹⁾ Document No 909656.

⁽²⁰⁾ Document No 1042409 (attachments 6–7).

- (15) Early 2015, it was clear that Farsund Vekst AS could not afford to make use of the entire Nordkapp option at a total price of NOK 25 million all at once. At that time, Farsund Vekst AS had already started to build the shopping centre. On 10 March 2015, the Municipality agreed to allow Farsund Vekst AS to informally exercise the Nordkapp option by paying NOK 8.5 million for the area already covered by the shopping centre ⁽²¹⁾. On 14 October 2015, the Nordkapp option was formally divided into 3 parts (“Nordkapp part 1/2/3”) ⁽²²⁾. The price for each part was based on the 2010 valuation for the whole Nordkapp area.
- (16) Nordkapp part 1 was valued at NOK 8.5 million. The option provided Farsund Vekst AS with the exclusive right to buy the land under the shopping centre in the Nordkapp area. As previously stated, on 10 March 2015, Farsund Vekst AS, through its wholly owned subsidiary Nordkapp Utvikling AS, exercised Nordkapp part 1 for NOK 8.5 million ⁽²³⁾.
- (17) Nordkapp part 2 was valued at NOK 9 million. The option provides Farsund Vekst AS with the exclusive right to buy the remaining land already reclaimed in the Nordkapp area. The option covers just over 1/3 of the whole Nordkapp area. Even before exercising the option, Farsund Vekst AS is allowed to make use of the parking spaces in the area, but the 200 parking spaces they must develop shall be available before the Municipality completes its construction on the rooftop of the shopping centre (see paragraph (25) below). The option is not time limited, but must be exercised before the Municipality starts construction on the rooftop of the shopping centre. Nordkapp part 2 has not been exercised yet.
- (18) Nordkapp part 3 is valued at NOK 7.5 million. The option provides Farsund Vekst AS with the exclusive right to buy the west end of the Nordkapp area (the area that has not been reclaimed). The option covers approximately 1/3 of the whole Nordkapp area and shall be reclaimed in accordance with the original Nordkapp option. Nordkapp part 3 is not limited in time and has not been exercised yet.

3.3 The 2011 Farøy option

- (19) The 2011 Farøy option ⁽²⁴⁾ provided Farsund Vekst AS with the exclusive right to work on the development and rezoning of the Farøy area and to buy it for NOK 10.5 million. The option had to be used within a period of 18 months, starting on the day the area would be rezoned.
- (20) The Farøy area allowed for approximately 1 900 m² of industrial real estate, the area was not measured and the agreement states that a deviation of +/- 10% should not result in a change in the agreed option price. The agreement further states that deviations beyond +/- 10% provided basis for revising the agreed price according to the price per square meter.
- (21) Farsund Vekst AS did not exercise the 2011 Farøy option before it was amended in 2015.

3.4 The 2015 Farøy option

- (22) On 14 October 2015, the Municipality agreed to amend the 2011 Farøy option ⁽²⁵⁾. The amended 2011 Farøy option (“the 2015 Farøy option”) is different as it concerns a larger area than the 2011 Farøy option and a price adjustment mechanism was introduced. The 2015 Farøy option provides Farsund Vekst AS with the exclusive right to buy the Farøy area for NOK 10.5 million, based on the assumption that a new zoning plan will allow for a minimum utilisation of 2 400 m². According to the Norwegian authorities, the additional area (500 m² (1 900 m² vs 2 400 m²)) is supposed to be developed as a recreational park for public use.
- (23) Farsund Vekst AS has a right to require a reduced price if utilisation will be below 2 400 m². There is no corresponding right for the Municipality to require a higher price for a higher utilisation.

⁽²¹⁾ Document No 1057574 (attachment 14).

⁽²²⁾ Documents No 909658 & 1042409.

⁽²³⁾ Document No 1057574 (attachment 14).

⁽²⁴⁾ Document No 1042409 (attachment 4).

⁽²⁵⁾ Document No 909657.

- (24) The 2015 Farøy option has the same time limit as the 2011 Farøy option (18 months starting on the day the area would be rezoned). A new zoning plan was adopted by the Municipality in September 2018, but has been appealed to the County Governor of Agder, who still considers the case. Farsund Vekst AS has not yet exercised the 2015 Farøy option. Based on the information available to the Authority, it is not clear whether the appeal has any implications for the date of expiry of the option.

3.5 The sale of shares in Farsund Vekst AS

- (25) On 17 September 2015, the Municipality decided to sell all its shares (50%) in Farsund Vekst AS ⁽²⁶⁾. At that time, the first and second floor of the shopping centre was commenced, but not completed. On 14 October 2015, it was decided that Glastad would buy the shares ⁽²⁷⁾. The price was set to NOK 21 million, based on the total equity capital of Farsund Vekst AS ⁽²⁸⁾. Glastad never transferred the funds to the Municipality. Instead, the parties agreed that the rights to build a third and a fourth floor on the rooftop of the shopping centre (a right held by Farsund Vekst AS, the company that the Municipality was in the process of selling to Glastad) should be sold to the Municipality. On 7 August 2015, Næringsmegleren Sædberg & Hodne AS valued the right to develop the rooftop at NOK 8 million (if developed solely as a commercial property) or NOK 42.5 million (with a maximum capacity of apartments) ⁽²⁹⁾. The Municipality and Glastad agreed to a purchase price of NOK 23.5 million. Hence, the Municipality agreed to pay the difference of NOK 2.5 million (NOK 23.5 million minus NOK 21 million equals NOK 2.5 million) to Glastad.
- (26) Today, almost four years later, the Municipality has not made use of the acquired right to construct.

4. The complaint

4.1 The alleged aid measures

- (27) The complainant alleges that the Municipality has granted unlawful state aid to Glastad and its wholly owned subsidiaries Farsund Vekst AS and Nordkapp Utvikling AS through the following measures connected to the development of the Nordkapp and Farøy areas.
- a. By providing option agreements for the Nordkapp and Farøy areas that have no price adjustment mechanism in case of future price increases and where the Municipality is not compensated for the options.
 - b. By selling Nordkapp part 1 at a price below market price.
 - c. By selling the Municipality owned shares in Farsund Vekst AS at a price below market price.

4.2 The value of the Nordkapp area

- (28) The complainant argues that the 2010 valuation from Næringsmegleren Sædberg & Hodne AS of the Nordkapp area that provides an estimation of NOK 12 million in preparation costs and a total price of NOK 25 million is not representative of the market price. The complainant notes that a better indication of the value of the Nordkapp area can be found in the court ruling of Lister District Court from 19 November 2011 ⁽³⁰⁾ (the “Lister District Court ruling”) ⁽³¹⁾. The Lister District Court ruling sets the redemption cost for land No 1, unit No 787 and 789, which were absorbed by the larger property covered by the Nordkapp option. According to the complainant, the ruling indicates

⁽²⁶⁾ Documents No 909661 and 1042409 (attachments 1 and 2).

⁽²⁷⁾ Document No 909659.

⁽²⁸⁾ Document No 1045487 (attachments 4–7).

⁽²⁹⁾ Document No 909660.

⁽³⁰⁾ Lister District Court ruling No 11-061831SKJ-LIST [2011].

⁽³¹⁾ Document No 1040143 (attachment 3).

that the value of the Nordkapp area is approximately NOK 69 million. Further, the ruling, as well as the memos and meeting minutes from the Municipality show that the Municipality's costs of preparing the Nordkapp area have been upwards of NOK 42.5 million (NOK 19 million in property purchases and NOK 23.5 million in preparations costs ⁽³²⁾).

4.3 The value of the land covered by Nordkapp part 1

- (29) The complainant states that the sale of Nordkapp part 1 constitutes state aid as the relevant area accounts for more than 1/3 of the whole Nordkapp area, while the purchase price was based on a third of the valuation from 2010 without adjustment to market developments. Furthermore, the current use of the land covered by Nordkapp part 2 is now a roundabout outside the shopping centre, providing access to the centre's parking lot.

4.4 The value of the land covered by the 2011 Farøy option

- (30) The complainant notes that the Farøy area is a west-facing property, on the seafront in Farsund inner harbour. It is within walking distance of the old city centre and the new shopping centre at Nordkapp. The island of Farøy has traditionally been one of the most exclusive residential areas in the municipality. A rough calculation based on the principles used in the Lister District Court ruling, and applying an increase of 20% to account for the more valuable location, provides a price per square meter of NOK 10 200 per m². Based on this calculation, the stipulated Farøy area of 1 900m² in 2011 should have been valued at NOK 19.4 million.

4.5 The value of the land covered by the 2015 Farøy option

- (31) The complainant notes that the 2015 Farøy option increased the size of the Farøy area, but the purchase price was still based on the valuation from 2010 without adjustment to market rates. The price set in the 2015 Farøy option, NOK 10.5 million, is based on a minimum utilisation of 2 400 m² housing. This gives a square meter price of NOK 4 375 per m². The complainant argues that this deviates from market terms since it gives the beneficiary a right to a reduced price if utilisation is below 2 400 m², without a corresponding right for the Municipality to require a higher price for higher utilisation.
- (32) The complainant notes that the current zoning proposal provides an utilisation of around 3 000 m², which means that Glastad will receive the extra square meters for free if the zoning plan is confirmed and the option is exercised.
- (33) Furthermore, the complainant notes that the current zoning proposal includes two outriggers for moorings for small boats. These outriggers can provide space for at least 36 boats in total. Such berths are usually sold separately from residential units and there is no mechanism in the 2015 Farøy option to compensate for it. As an indication of value, berths further from the city centre have a current price of NOK 130 000 each ⁽³³⁾. Assuming construction costs of around NOK 500 000 for two outriggers and necessary anchoring, etc., this indicates a profit on berths alone of at least NOK (36 x 130 000 – 500 000 =) 4 180 000.

4.6 The value of the shares in Farsund Vekst AS

- (34) The complainant argues that the sale of the municipally owned shares in Farsund Vekst AS constitutes state aid. The complainant notes that the Municipality did not look for any other buyers, the purchase price for the shares was not based on a neutral assessment as it seems to be based solely on equity capital (not taking into account the value of options and properties held in the company, development potential etc.). The complainant further notes that the price that the Municipality paid for the rooftop (NOK 23.5 million) is higher than 50% of the total company value (NOK 21 million). This indicates that either the shares in Farsund Vekst AS were sold far below market value, or the rooftop was severely overpriced. Either way, the difference means that the private party received a significant and uncompetitive advantage.

⁽³²⁾ Document No 1040143 (attachments 4–5).

⁽³³⁾ <https://www.finn.no/boat/dock/available/ad.html?finnkode=142829167>.

5. Comments from the Norwegian authorities

5.1 The position of the Norwegian authorities

- (35) According to the Norwegian authorities, none of the above-mentioned measures involves state aid, since the Municipality acted in line with the market economy operator (“MEO”) principle and all the prices reflect market value.

5.2 General comments on the option agreements

- (36) In terms of compensating for the value of the options, the Norwegian authorities note that it is not common that a municipality is compensated for options. The Norwegian authorities stress that an option holder is a high-risk taker and must pay large sums to develop the area.
- (37) The Norwegian authorities are also of the opinion that it is uncommon to include a price adjustment mechanism in contracts like the ones in question. When the options were granted it was deemed difficult to determine a mechanism that would be reasonable. The parties therefore did not include such a clause in the option agreements.
- (38) Furthermore, the Norwegian authorities note that according to the Nordkapp option, Farsund Vekst AS is obligated to develop 200 parking lots for free public use. This is an expense Farsund Vekst AS must pay alone, which consequently can be considered compensation to the Municipality in addition to the purchase price itself.

5.3 General comments on the amendments to the option agreements in 2015

- (39) The Norwegian authorities note that the amendments to the option agreements in 2015 were only to formalize what was previously decided regarding the partition of the Nordkapp area into three options and the development of a recreational park in the Farøy area, not to change the main terms of the original agreement, price included.
- (40) The Norwegian authorities confirm that the 2015 Farøy option includes a larger area than the 2011 Farøy option, without a corresponding increase in price. The reason for this is that the additional area will be a recreational park for the public and will not be rezoned in the future. The Norwegian authorities are of the opinion that this area has no financial value for Farsund Vekst AS. On the contrary, this entails significant commitments for Farsund Vekst AS, since it is obligated to invest a significant amount to upgrade the area, in order to offer its use to all residents and visitors in the Municipality.
- (41) The Norwegian authorities add that the parties discussed whether there should be a corresponding right for the Municipality to require a higher price for higher utilisation. This proposal was rejected for mainly two reasons. First, if the Municipality were given this right, it would have been an incentive for it to regulate as much as possible for its own gain. It was not desirable to incentivise the Municipality's administrative authority in this way. Second, the Norwegian authorities stress that private undertakings must be allowed to make good deals with public authorities without this constituting state aid. That is a part of the negotiations and the conclusion of an agreement. The Norwegian authorities are therefore of the opinion that this is not in itself a deviation from market terms which leads to state aid.

5.4 The value of the Nordkapp area

- (42) The Norwegian authorities are of the opinion that the valuation of the Nordkapp area carried out in 2010 gives a qualified, independent and best estimate of the value of the property at that time, and that there has been no price increase in the following years.
- (43) The Norwegian authorities state that the Nordkapp area was valued at NOK 25 million in 2010. The valuation was conducted based on generally accepted market indicators and valuation standards. This valuation formed the basis for the option agreement. In other words, the Municipality acted as any other commercial player in the market would have.

- (44) In 2006, the Municipality obtained a valuation of the Nordkapp area from the assessor Jan P. Svendsen, who assessed the value of the area to be NOK 700 per m² ⁽³⁴⁾. The valuation from Næringsmegleren in 2010 concluded with a value of approximately NOK 1 050 per m², which is 33% higher than the estimated value by Jan P. Svendsen five years earlier. This is a significantly higher increase than the general price increase in these five years, and a solid indication that Næringsmegleren's assessment was not too low.
- (45) The complainant has referred to a valuation of the properties No 787 and 789, which were expropriated by the Municipality in 2011. The Norwegian authorities are of the opinion that a comparison with these properties cannot be made just because they are in the same area as Nordkapp. First, the Municipality has obtained a separate valuation for the Nordkapp area, which is a more specific assessment than the valuation of the other two properties. Second, the private parties obtained the valuations submitted in the Lister District Court ruling for these properties. It must be assumed that these parties wanted the highest possible price for the properties. Furthermore, the Lister District Court ruling was not published until one year after the valuation of Nordkapp and was thus in any case not available at the time of the valuation of Nordkapp.
- (46) In conclusion, the Norwegian authorities state that the Municipality obtained a price estimate from a professional consultancy firm and based its decision on the best available estimate. There is always a risk of additional costs, and this cannot be used as an indication of illegal state aid. A private company would, under the same circumstances, have had to accept a similar risk in a project of this nature.

5.5 The division of the Nordkapp option and the exercise of Nordkapp part 1

- (47) The Norwegian authorities note that the price for Nordkapp part 1 is not only related to the size, but also to the permitted use of the area. Nordkapp part 1 makes up a larger area than the two other options, but the risk of building there is much higher than for the other areas. Building the two first floors of a commercial building is high risk, expensive and difficult. It is much cheaper and involves less risk building the two next floors with mainly apartments on top of the existing building. Therefore, despite the fact that Nordkapp part 2 constitutes a smaller area; it has a higher value than Nordkapp part 1.
- (48) The Municipality was, and still is, of the opinion that this solution benefitted the Municipality and furthered a responsible and rational development of the Nordkapp area. It was important for the Municipality to make sure that progress of the development was viable and appropriate considering its importance for Farsund as a whole.

5.6 The value of the Farøy area

- (49) The Norwegian authorities agree that Farøy is a good location, but state that Næringsmegleren considered this in the price assessment. With regard to the valuation as such, Castelar Holding AS, which has the same owners as Glastad, bought three properties (land No 3, units No 23, 65 and 84) only a few hundred meters from the actual property at Farøy in 2009. Selvaaggruppen, which, according to the Norwegian authorities, has been an active nationwide property developer and investor for more than 60 years, sold the properties. The properties bought by Castelar Holding AS included a fully zoned housing project, where approximately 40 apartments, with associated berths and parking garages, could be built. The total usable floor area was about 6 300 m² ⁽³⁵⁾. The total cost for these properties were NOK 8.25 million, i.e. a cost of NOK 206 250 per planned unit, and NOK 1 310 per usable floor area of apartments ⁽³⁶⁾.
- (50) The current zoning plan for the Farøy area allows for 26 units in sizes varying from 60 to 200 m², and totalling 2 770 m² of usable floor area. Based on the option price of NOK 10.5 million this implies a cost of NOK 403 846 per unit, and NOK 3 790 per usable floor area of apartments. The valuation performed by Næringsmegleren and the option price is consequently significantly higher than the market price paid by Glastad for comparable properties a few years earlier.

⁽³⁴⁾ Document No 1057574 (attachment 6).

⁽³⁵⁾ The Norwegian term used in the supporting documents for usable floor area is *bruksareal* (BRA).

⁽³⁶⁾ Document No 1057574 (attachments 25–26).

- (51) In addition, all the zoning risks lie with the option holder and the option holder pays for all costs of getting the property zoned. Glastad has so far spent NOK 1.9 million on zoning work. As of today, the Municipality owns the land with existing buildings, and the Municipality receives the rent from the buildings.
- (52) The Norwegian authorities state that the above supports the Municipality's view that the agreed price for the Farøy area, as assessed by Næringsmegleren, is at least at market value.

5.7 The sale of shares in Farsund Vekst AS

- (53) According to the Norwegian authorities, the price reflects that there was, in their view, only one potential buyer of the shares – the other shareholder. There were no other known prospective buyers at that time willing to purchase a 50% stake of the company – with a half-finished shopping centre with uncertain prospects and major guarantee commitments. On the other hand, the Municipality had an overall desire not to lose large amounts by selling the shares, and did not want to sell it for less than paid-in capital.
- (54) The Municipality and Glastad made an overall assessment of the project and its value, with special emphasis on the fact that the object for sale was shares and not a property. The Municipality was, and still is, of the opinion that it was unrealistic to expect that any other private investors would have taken upon itself these obligations and responsibility at a higher price than Glastad was willing to do, at that time.
- (55) The Norwegian authorities explain that the rooftop is a regulated area ready for construction. The rooftop could be used for apartments, which are of higher value than the commercial area on the first and second floor of the centre. In other words, the Municipality's potential related to the rooftop, implies a small risk compared to owning shares in Farsund Vekst AS.

6. Presence of state aid

- (56) Article 61(1) of the EEA Agreement reads as follows:

“Save as otherwise provided in this Agreement, any aid granted by EC Member States, EFTA States or through State resources in any form whatsoever which distorts or threatens to distort competition by favouring certain undertakings or the production of certain goods shall, in so far as it affects trade between Contracting Parties be incompatible with the functioning of this Agreement.”

- (57) The qualification of a measure as aid within the meaning of this provision therefore requires the following cumulative conditions to be met: (i) the measure must be granted by the state or through state resources; (ii) it must confer an advantage on an undertaking; (iii) favour certain undertakings (selectivity); and (iv) be liable to distort competition and affect trade.

6.1 Presence of state resources

- (58) For a measure to constitute aid, it must be granted by the state or through state resources. State resources include all resources of the public sector, including resources of intra-state entities (decentralised, federal, regional, municipal or other), see the Authority's Guidelines on the notion of state aid (“NoA”) ⁽³⁷⁾.
- (59) The transfer of State resources may take many forms, such as direct grants, loans, guarantees, direct investment in the capital of companies and benefits in kind. A positive transfer of funds does not have to occur; waiving revenue that would otherwise have been paid to the state constitutes a transfer of state resources ⁽³⁸⁾.
- (60) If the Municipality sells the land and/or the shares below its market price, it will forego income. In such circumstances, the beneficiaries should have paid more and therefore there is a transfer of resources from the Municipality.

⁽³⁷⁾ OJ L 342, 21.12.2017, p. 35 and EEA Supplement No 82, 21.12.2017, p. 1, para. 48.

⁽³⁸⁾ NoA, para. 51.

- (61) For these reasons, the Authority considers that if the transactions did not take place in accordance with market conditions, state resources within the meaning of Article 61(1) of the EEA Agreement would be involved.

6.2 Advantage

6.2.1 Introduction

- (62) The qualification of a measure as state aid requires that it confers an advantage on the recipient. An advantage, within the meaning of Article 61(1) of the EEA Agreement, is any economic benefit that an undertaking could not have obtained under normal market conditions⁽³⁹⁾.
- (63) The measure confers an advantage not only if it confers positive economic benefits, but also in situations where it mitigates charges normally borne by the budget of the undertaking. This covers all situations in which economic operators are relieved of the inherent costs of their economic activities⁽⁴⁰⁾.
- (64) Economic transactions carried out by public bodies are considered not to confer an advantage on the counterpart of the agreement, and therefore not to constitute aid, if they are carried out in line with normal market conditions. This is assessed pursuant to the market economy operator principle (“MEOP”)⁽⁴¹⁾.
- (65) The conclusion of option agreements can qualify as state aid if the eventual sale of the underlying property is below market price. If the option agreements, as such, cannot be said to comply with the MEOP, the Authority will assess whether the property was transferred at market value when the sale takes place⁽⁴²⁾.

6.2.2 The Nordkapp and the 2011 Farøy options

- (66) The Nordkapp and the 2011 Farøy options both provide Farsund Vekst AS with the exclusive right to buy the areas and fix the price for a later transfer.
- (67) The original Nordkapp option was limited to 18 months and expired on 27 November 2012. However, the Nordkapp option in fact has no clear time limit. On 22 November 2012, Farsund Vekst AS sent an email to the Municipality saying that they will make use of the option⁽⁴³⁾. But no actual sale took place at that time, since Farsund Vekst AS could not afford to buy the entire Nordkapp area. On 10 March 2015, Farsund Vekst AS bought Nordkapp part 1⁽⁴⁴⁾. On 14 October 2015, the Nordkapp option was formally divided into three parts. According to the Norwegian authorities⁽⁴⁵⁾, Farsund Vekst AS has the exclusive right to buy Nordkapp part 2 until the Municipality decides to start building on the roof area of the shopping centre (“the rooftop”), and there is no time limit on their right to buy Nordkapp part 3.
- (68) This enables Farsund Vekst AS to observe the development of property prices over the years, before deciding whether to buy.
- (69) The agreed price in the Nordkapp and the 2011 Farøy options is based on a valuation of the areas made in 2010. Even if the prices represent the market price in 2011, the Authority questions whether the market value only corresponds to the value of the underlying properties. In the Authority’s view, that would entail that Farsund Vekst AS got the Nordkapp and the 2011 Farøy options for free.

⁽³⁹⁾ NoA, para. 66.

⁽⁴⁰⁾ NoA, para. 68.

⁽⁴¹⁾ NoA, para. 76.

⁽⁴²⁾ Case E-12/11 *Asker Brygge* [2012] EFTA Ct. Rep. 536, para. 64.

⁽⁴³⁾ Document No 1042409 (attachments 6–7).

⁽⁴⁴⁾ Document No 1057574 (attachment 14).

⁽⁴⁵⁾ Document No 1042409.

- (70) The Authority notes that the Nordkapp area was used as a public parking space before the Nordkapp option was concluded. The fact that Glastad has to provide 200 parking spaces for public use therefore cannot be considered as a payment for the option since the construction of a shopping mall must include parking spots for its customers.
- (71) The Nordkapp and the 2011 Farøy options prevent the Municipality from selling the areas to other buyers, and thus ties up capital for which the Municipality could have found alternative uses or received interest. Furthermore, it enables Farsund Vekst AS to actively approach the Municipality, in order to reregulate the areas for purposes that would increase the market value. Moreover, the Municipality would not receive any payment in case of no subsequent sale.
- (72) In the Authority's preliminary view, the Nordkapp- and the 2011 Farøy options themselves, independently of whether they were exercised or not, had a value in 2011, when the agreements were concluded. From the documentation and explanations the Authority has received so far, there is no information that Farsund Vekst AS paid for the options.
- (73) For these reasons, the Authority has doubts that a market economy operator would have entered into such option agreements, on similar conditions as the Municipality, without requiring remuneration for the option and the favourable conditions as such. By simply requiring a remuneration corresponding to the value of the property in 2011, the Municipality runs the risk of granting state aid later if property prices should increase ⁽⁴⁶⁾.

6.2.3 *The 2015 Farøy option*

- (74) The agreed price in the 2015 Farøy option is based on a valuation of the Farøy area made in 2010. Even if the price represented the market price in 2010, the Authority questions whether the market value of the 2015 Farøy option only corresponds to the value of the underlying property in 2010. In the Authority's preliminary view, that would entail that Farsund Vekst AS got the 2015 Farøy option for free. When the 2011 Farøy option was amended, five years had passed from the valuation of the area, current zoning proposals included higher utilization and a new shopping mall was about to open close by.
- (75) The Norwegian authorities explain that the additional land area will not be rezoned in the future. It is not clear to the Authority how the Norwegian authorities can assert that so clearly.
- (76) The Authority further notes that the additional area for a recreational park provided in the 2015 Farøy option is located in front of a plot that is owned by a shareholder of Glastad. The area could therefore have a higher value for him than anyone else.
- (77) The 2015 Farøy option provides Farsund Vekst AS with the right to a reduced price if utilisation will be below 2 400 m² of housing, without a corresponding right for the Municipality to require a higher price for higher utilisation.
- (78) For these reasons, at this stage the Authority has doubts as to whether a private market economy operator would have entered into such an agreement.

6.2.4 *The sale of Nordkapp part 1*

- (79) On 10 March 2015, Farsund Vekst AS bought Nordkapp part 1, through its subsidiary Nordkapp Utvikling AS, for NOK 8.5 million ⁽⁴⁷⁾. The price was based on approximately one third of the valuation for the whole Nordkapp area made in 2010.
- (80) On the basis of the Nordkapp option, Farsund Vekst AS had already started building the shopping mall in the Nordkapp area before making use of the option. Because Farsund Vekst AS could not afford to buy the entire Nordkapp area, the Municipality decided to allow Farsund Vekst AS to buy only the part that was already covered by the shopping mall.

⁽⁴⁶⁾ *Asker Brygge*, paras. 12, 50 and 59.

⁽⁴⁷⁾ Document No 1057574 (attachment 14).

- (81) At that time, five years had passed from the valuation and Nordkapp part 1 comprised more than a third of the entire Nordkapp area. Furthermore, the Norwegian authorities pointed out that the valuation from Næringsmegleren in 2010 estimated a value of approximately NOK 1 050 per m², which is 33% higher than the estimated value by Jan P. Svendsen five years earlier. This is an indication of price increases for the area and the Norwegian authorities have not provided clear reasoning why the property prices did not increase between 2010 and 2015.
- (82) For these reasons, at this stage the Authority doubts that a market economy operator would have entered into such an agreement on similar conditions as the Municipality, without requesting a new valuation for each part of the Nordkapp area.

6.2.5 *The sale of shares in Farsund Vekst AS*

- (83) When applying the MEO test, it is useful to distinguish between situations in which the transaction's compliance with market conditions can be directly established through transaction-specific market data and situations in which, due to the absence of such data, the transaction's compliance with market conditions must be assessed on the basis of other available methods ⁽⁴⁸⁾.
- (84) A transaction's compliance with market conditions can be directly established through transaction-specific market information in the following situations ⁽⁴⁹⁾:
- (a) where the transaction is carried out *pari passu* by public entities and private operators; or
 - (b) where it concerns the sale and purchase of assets, goods and services (or other comparable transactions) carried out through a competitive, transparent non-discriminatory and unconditional tender procedure.
- (85) If a transaction has not been realised through a tender, or if the intervention of the public bodies is not *pari passu* with that of private operators, this does not automatically mean that the transaction does not comply with market conditions. In such cases compliance with market conditions can still be assessed through (i) benchmarking or (ii) other assessment methods ⁽⁵⁰⁾.
- (86) When the Municipality sold its shares in Farsund Vekst AS in October 2015, there was no tender procedure and no effort was made to find any other buyer than Glastad.
- (87) The sale of the shares in Farsund Vekst AS, the sale of Nordkapp part 1, the valuation of the roof area of the shopping mall and the renewal of the option agreements were all done in March to October 2015. Among other factors, this closeness in time indicates that the transactions are all inter-connected and together form the Municipality's exit from the whole project. However, even though the sale of the shares in Farsund Vekst AS involved an obligation for the Municipality to later buy the roof area for NOK 23.5 million (which was subject to a new valuation around the same time), no independent valuation of the shares in Farsund Vekst AS was obtained. The agreed purchase price reflected half of Farsund Vekst AS' equity at the time of the sale, but no value was placed on the option agreements, the half-finished shopping mall or the roof area.
- (88) For these reasons, at this stage the Authority doubts that a market economy operator would have entered into such an agreement on similar conditions as the Municipality, without requesting an independent valuation of their share in Farsund Vekst AS.

6.3 **Selectivity**

- (89) To be characterised as state aid within the meaning of Article 61(1) of the EEA Agreement, the measure must be selective in that it favours "certain undertakings or the production of certain goods". Not all measures that favour economic operators fall under the notion of aid, but only those that grant an advantage in a selective way to certain undertakings, categories of undertakings or to certain economic sectors.

⁽⁴⁸⁾ NoA, para. 83.

⁽⁴⁹⁾ NoA, para. 84.

⁽⁵⁰⁾ NoA, para. 97.

- (90) There is only one possible beneficiary undertaking for the measures under assessment, i.e. Glastad and its wholly owned subsidiaries Farsund Vekst AS and Nordkapp Utvikling AS. The measures are thus selective.

6.4 Effect on trade and distortion of competition

- (91) In order to constitute state aid within the meaning of Article 61(1) of the EEA Agreement, the measures must be liable to distort competition and affect trade between EEA States.
- (92) Measures granted by the state are considered liable to distort competition when they are liable to improve the competitive position of the recipient compared to other undertakings with which it competes. A distortion of competition within the meaning of Article 61(1) of the EEA Agreement is generally found to exist when the state grants a financial advantage to an undertaking in a liberalised sector where there is, or could be, competition⁽⁵¹⁾.
- (93) Public support is liable to distort competition even if it does not help the recipient undertaking to expand or gain market share. It is enough that the aid allows it to maintain a stronger competitive position than it would have had if the aid had not been provided⁽⁵²⁾.
- (94) The Authority notes that the owner of Glastad is an active investor in Scandinavia, the UK and in the US⁽⁵³⁾. The shopping centre in the Nordkapp area attracts international operators like Intersport, Cubus, Clas Ohlson and Burger King⁽⁵⁴⁾. Furthermore, other developers of shopping centres like Olav Thon Group⁽⁵⁵⁾ and Klepierre⁽⁵⁶⁾ are examples of real estate developers that have shopping centres in their portfolio and are active in EEA trade. The Authority therefore cannot exclude that such real estate developers could have been interested in this project.
- (95) To the extent that the transactions have not been carried out in line with normal market conditions, they have conferred an advantage on the beneficiaries, which may have strengthened their position compared to their competitors' active in the real estate- and property development market. The business of developing real estate is in principle and in practice open to intra-EEA trade⁽⁵⁷⁾. Where state aid strengthens the position of an undertaking as compared with other undertakings competing in intra-EEA trade, the latter must be regarded as affected by the aid⁽⁵⁸⁾.
- (96) On this basis, the Authority cannot exclude that the measures are liable to distort competition and have an effect on intra-EEA trade.

6.5 Conclusion

- (97) For the above-mentioned reasons, at this stage the Authority has doubts as to whether or not the transactions concerning the Nordkapp and Farøy areas and involving Farsund Vekst AS, Glastad and Nordkapp Utvikling AS entail the grant of state aid.

7. Procedural requirements

- (98) Pursuant to Article 1(3) of Part I of Protocol 3 to the Agreement between the EFTA States on the Establishment of a Surveillance Authority and a Court of Justice ("Protocol 3"): "The EFTA Surveillance Authority shall be informed, in sufficient time to enable it to submit its comments, of any plans to grant or alter aid. The State concerned shall not put its proposed measures into effect until the procedure has resulted in a final decision."

⁽⁵¹⁾ NoA, para. 187.

⁽⁵²⁾ NoA, para. 189.

⁽⁵³⁾ See Glastad's investment portfolio: <https://www.glastad.no/investment-portfolio/>.

⁽⁵⁴⁾ See stores located in the shopping centre: <https://amfi.no/kjopesentre/amfi-farsund/butikker/>.

⁽⁵⁵⁾ See further information about the Olav Thon Group here: <http://www.olavthon.no/English/>.

⁽⁵⁶⁾ See further information about Klepierre here: <http://www.klepierre.com/en/portfolio/scandinavia/norway/>.

⁽⁵⁷⁾ See section 1.4 of the Authority's [Decision No 232/11/COL](#) on the notification of the sale of land at Nesøyveien 8, gnr. 32 bnr. 17 in the municipality of Asker (OJ L 323, 22.11.2012, p. 32, and EEA Supplement No 65, 22.11.2012, p. 56).

⁽⁵⁸⁾ Judgment in *Eventech*, C-518/13, EU:C:2015:9, para. 66.

- (99) The Norwegian authorities did not notify the measures to the Authority. The Authority therefore concludes that, if the measures constitute state aid, the Norwegian authorities have not respected their obligations pursuant to Article 1(3) of Part I of Protocol 3.

8. Compatibility of the aid measures

- (100) The Norwegian authorities have not provided any arguments substantiating why the measures, if they were to constitute state aid, should be considered compatible with the functioning of the EEA Agreement. The Authority also has not identified any clear grounds for compatibility.
- (101) If the measures constitute state aid, the Authority has doubts as to their compatibility with the functioning of the EEA Agreement.

9. Conclusion

- (102) As set out above, the Authority has doubts as to whether the measures constitute state aid within the meaning of Article 61(1) of the EEA Agreement.
- (103) The Authority also has doubts as to whether the measures are compatible with the functioning of the EEA Agreement.
- (104) Consequently, and in accordance Article 4(4) of Part II of Protocol 3, the Authority hereby opens the formal investigation procedure provided for in Article 1(2) of Part I of Protocol 3. The decision to open a formal investigation procedure is without prejudice to the final decision of the Authority, which may conclude that the measures do not constitute state aid or that they are compatible with the functioning of the EEA Agreement.
- (105) The Authority, acting under the procedure laid down in Article 1(2) of Part I of Protocol 3, invites the Norwegian authorities to submit, by **12 August 2019** their comments and to provide all documents, information and data needed for the assessment of the measures in light of the state aid rules.
- (106) The Norwegian authorities are requested to immediately forward a copy of this decision to the potential aid recipients.
- (107) The Authority informs the Norwegian authorities that it will publish a meaningful summary of this decision in the Official Journal of the European Union. All interested parties will be invited to submit their comments within one month of the date of such publication. The comments will be communicated to the Norwegian authorities.

For the EFTA Surveillance Authority,

Yours faithfully,

Bente Angell-Hansen
President
Responsible College Member

Frank J. Büchel
College Member

Högni Kristjánsson
College Member

Carsten Zatschler
Countersigning as Director,
Legal and Executive Affairs

EFTA-DOMSTOLEN

**Anmodning om en rådgivende uttalelse fra EFTA-domstolen framsatt
29. mars 2019 av Fürstliches Landgericht i saken Gable Insurance AG in Konkurs
(Sak E-3/19)**

2019/EØS/67/03

Fürstliches Landgericht (Den fyrstelige rett i Liechtenstein) har ved brev av 29. mars 2019 rettet en anmodning til EFTA-domstolen, mottatt ved domstolens kontor 29. mars 2019, om en rådgivende uttalelse i saken Gable Insurance AG in Konkurs, med følgende spørsmål:

1. Det første spørsmål gjelder fortolkning av uttrykket "forsikringsfordring" nevnt i direktiv 2009/138/EF artikkel 268 nr. 1 bokstav g).
 - a) Hvilke kriterier skal anvendes for å avgjøre om visse elementer av gjelden ennå ikke er kjent?
 - b) Må en fordring, i det minste i prinsippet, ha oppstått, være opptatt og/eller anmeldt før insolvensbehandling innledes (eller eventuelt før oppsigelse av forsikringsavtalene som følge av at framgangsmåter for avvikling innledes) for å bli behandlet som en forsikringsfordring? Hvis ikke, melder følgende spørsmål seg:
 - c) Fastsetter direktiv 2009/138/EF en tidsfrist med hensyn til hvor lenge etter at insolvensbehandling er innledet en forsikringsfordring kan oppstå, for å forebygge en stadig utsettelse av utarbeiding av sluttoppgjør og fordeling til kreditorene på grunn av stadig anmeldelse av nye fordringer, eller eventuelt, hvordan håndteres uavklart gjeld av denne type i direktiv 2009/138/EF?
 - d) Betyr formuleringen "... eller oppheves ..." at bare de premier som skyldes [av et forsikringsforetak] som følge av oppheving av en kontrakt før framgangsmåter for avvikling innledes, skal anses som forsikringsfordringer, eller utgjør det også en forsikringsfordring dersom premien skyldes av forsikringsforetaket som følge av oppheving av kontrakt etter at framgangsmåter for avvikling er innledet?
2. Det andre spørsmål gjelder fortolkningen av uttrykket "framgangsmåter for avvikling" nevnt i direktiv 2009/138/EF artikkel 268 nr. 1 bokstav d).

Skal denne bestemmelse tolkes slik at rettslig akkord i forbindelse med (individuelle) forsikringsfordringer er mulig også uavhengig av, eller i motsetning til, nasjonale saksbehandlingsregler som gjelder for framgangsmåter for avvikling og, dersom det er tilfelle, hvilke krav i direktivet må være oppfylt for å nå en slik akkord?

3. Det tredje spørsmål gjelder forholdet mellom artikkel 275 nr. 1 bokstav a) og artikkel 274 nr. 2 bokstav g) i direktiv 2009/138/EF.

Er artikkel 275 nr. 1 bokstav a) til hinder for en nasjonal regel som innlemmer artikkel 274 nr. 2 bokstav g), altså om fordringers anmeldelse, kontroll og godkjenning, som fører til at forsikringskreditorer ikke blir behandlet likt?

EU-ORGANER

KOMMISJONEN

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning

2019/EØS/67/04

(Sak M.9452 – Global Payments / TSYS)

1. Kommisjonen mottok 9. august 2019 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning.

Meldingen berører følgende foretak:

- Global Payments (USA)
- TSYS (USA)

Global Payments fusjonerer i henhold til fusjonsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav a) med TSYS.

2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:
 - Global Payments: levering av betalingsteknologiløsninger og behandling av betalingskorttransaksjoner.
 - TSYS: levering av betalingstjenesteløsninger for kortutstedere, næringsdrivende og forbrukere.
3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for fusjonsforordningen. Det er imidlertid ikke truffet endelig beslutning på dette punkt.
4. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge sine merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter offentliggjøring av denne meldingen i EUT C 281 av 20.8.2019. Følgende referanse bør alltid oppgis:

M.9452 – Global Payments / TSYS

Merknadene sendes til Kommisjonen per e-post, faks eller post. Vennligst bruk følgende kontaktopplysninger:

E-post: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Faks: +32 229 64301

Postadresse:
European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
BE-1049 Bruxelles/Brussel
BELGIA

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1 ("fusjonsforordningen").

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning**2019/EØS/67/05****(Sak M.9482 – SKT/Comcast/JV)**

1. Kommisjonen mottok 7. august 2019 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning.

Meldingen berører følgende foretak:

- SK Holdings Co., Ltd. ("SKT", Sør-Korea)
- Comcast Corp. ("Comcast", USA)

SKT og Comcast overtar i fellesskap kontroll i henhold til fusjonsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) og artikkel 3 nr. 4 over hele SK Telecom CS T1 Co., Ltd., som er et nystiftet fellesforetak ("JV", Sør-Korea).

Sammenslutningen gjennomføres ved kjøp av aksjer.

2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:
 - SKT: medie-, sikkerhets-, handels- og telekommunikasjonstjenester, inkludert drift av et mobilnett i Sør-Korea.
 - Comcast: medie-, teknologi- og underholdningstjenester, inkludert profesjonell idrett og direktesendt underholdning.
 - JV: drift av et profesjonelt lag som konkurrerer i nettbaserte videospill for flere spillere.
3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for fusjonsforordningen. Det er imidlertid ikke truffet endelig beslutning på dette punkt.

Det gjøres oppmerksom på at denne saken kan bli behandlet etter framgangsmåten fastsatt i kommisjonskunngjøringen om forenklet framgangsmåte for behandling av visse foretakssammenslutninger etter rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽²⁾.

4. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge sine merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter offentliggjøring av denne meldingen i EUT C 279 av 19.8.2019. Følgende referanse bør alltid oppgis:

M.9482 – SKT/Comcast/JV

Merknadene sendes til Kommisjonen per e-post, faks eller post. Vennligst bruk følgende kontaktopplysninger:

E-post: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Faks: +32 229 64301

Postadresse:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
BE-1049 Bruxelles/Brussel
BELGIA

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1 ("fusjonsforordningen").

⁽²⁾ EUT C 366 av 14.12.2013, s. 5.

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning**2019/EØS/67/06****(Sak M.9483 – Engie/Powerlines)**

1. Kommisjonen mottok 16. august 2019 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning.

Meldingen berører følgende foretak:

- Engie S.A. ("Engie", Frankrike)
- Powerlines Group ("Powerlines", Østerrike)

Engie overtar alene kontroll i henhold til fusjonsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over hele Powerlines.

Sammenslutningen gjennomføres ved kjøp av aksjer.

2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:
 - Engie: industriselskap aktivt på områdene gass, elektrisitet og krafttjenester. Det driver virksomhet i hele kraftverdikjeden.
 - Powerlines: aktivt innen jernbane-elektrifisering og kjøreledningsløsninger hovedsakelig i Det forente kongerike, Tyskland og Østerrike og innen installasjon av kraftoverførings- og kraftdistribusjonsledninger i Tyskland og Østerrike.
3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for fusjonsforordningen. Det er imidlertid ikke truffet endelig beslutning på dette punkt.
4. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge sine merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter offentliggjøring av denne meldingen i EUT C 285 av 23.8.2019. Følgende referanse bør alltid oppgis:

M.9483 – Engie/Powerlines

Merknadene sendes til Kommisjonen per e-post, faks eller post. Vennligst bruk følgende kontaktopplysninger:

E-post: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Faks: +32 229 64301

Postadresse:
European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
BE-1049 Bruxelles/Brussel
BELGIA

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1 ("fusjonsforordningen").

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning**2019/EØS/67/07****(Sak M.9494 – Equistone/Heras)****Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte**

1. Kommisjonen mottok 6. august 2019 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning.

Meldingen berører følgende foretak:

- Equistone Partners Europe Fund VI ("Equistone", Det forente kongerike), kontrollert av Equistone LLP
- Hela N.V. (Belgia), Heras Deutschland GmbH, HERAS Mobilzaun GmbH (Tyskland), Heras France S.A.S., Heras Cloture Mobile et Sécurité S.A.R.L., Heras Cloture Mobile Production S.A.S. (Frankrike), CRH Fencing & Security Ltd. (Det forente kongerike), Perimeter Protection Holding B.V. (Nederland), Heras Norge AS (Norge), Heras Polska sp. z o.o. (Polen) og Heras AB (Sverige), (samlet "Heras"), som tilhører CRH Group plc.

Equistone overtar kontroll i henhold til fusjonsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over hele Heras.

Sammenslutningen gjennomføres ved kjøp av aksjer.

2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:
 - Equistone: risikokapitalforetak som investerer i mellommarkedet over hele Europa.
 - Heras: levering av løsninger og tjenester innen områdesikring (diverse gjerdesystemer, anlegg, vedlikeholds- og reparasjonstjenester) med produksjonssteder over hele Europa.
3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for fusjonsforordningen. Det er imidlertid ikke truffet endelig beslutning på dette punkt.

Det gjøres oppmerksom på at denne saken kan bli behandlet etter framgangsmåten fastsatt i kommisjonskunngjøringen om forenklet framgangsmåte for behandling av visse foretakssammenslutninger etter rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽²⁾.

4. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge sine merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter offentliggjøring av denne meldingen i EUT C 279 av 19.8.2019. Følgende referanse bør alltid oppgis:

M.9494 – Equistone/Heras

Merknadene sendes til Kommisjonen per e-post, faks eller post. Vennligst bruk følgende kontaktopplysninger:

E-post: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Faks: +32 229 64301

Postadresse:
European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
BE-1049 Bruxelles/Brussel
BELGIA

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1 ("fusjonsforordningen").

⁽²⁾ EUT C 366 av 14.12.2013, s. 5.

Forhåndsmelding om en foretakssammenslutning**2019/EØS/67/08****(Sak M.9514 – Bain Capital Investors / Kantar)****Sak som kan bli behandlet etter forenklet framgangsmåte**

1. Kommisjonen mottok 16. august 2019 melding i henhold til artikkel 4 i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾ om en planlagt foretakssammenslutning.

Meldingen berører følgende foretak:

- Bain Capital Investors L.L.C. ("Bain Capital Investors", USA)
- Kantar Group ("Kantar", Det forente kongerike), kontrollert av WPP plc ("WPP", Det forente kongerike)

Bain Capital Investors overtar kontroll i henhold til fusjonsforordningens artikkel 3 nr. 1 bokstav b) over hele Kantar.

Sammenslutningen gjennomføres ved kjøp av aksjer.

2. De berørte foretakene har virksomhet på følgende områder:
 - Bain Capital Investors: globalt risikokapitalforetak som investerer i foretak innen flere bransjer, herunder informasjonsteknologi, helse, detaljhandel og forbruksvarer, kommunikasjon, finansielle tjenester og produksjon.
 - Kantar: global virksomhet innen data, forskning, rådgivning og analyse, inkludert tjenester innen markedsundersøkelser, mediemålinger, markedsføring og kommunikasjon.
3. Etter en foreløpig undersøkelse finner Kommisjonen at den meldte foretakssammenslutningen kan komme inn under virkeområdet for fusjonsforordningen. Det er imidlertid ikke truffet endelig beslutning på dette punkt.

Det gjøres oppmerksom på at denne saken kan bli behandlet etter framgangsmåten fastsatt i kommisjonskunngjøringen om forenklet framgangsmåte for behandling av visse foretakssammenslutninger etter rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽²⁾.

4. Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge sine merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

Merknadene må være Kommisjonen i hende senest ti dager etter offentliggjøring av denne meldingen i EUT C 284 av 22.8.2019. Følgende referanse bør alltid oppgis:

M.9514 – Bain Capital Investors / Kantar

Merknadene sendes til Kommisjonen per e-post, faks eller post. Vennligst bruk følgende kontaktopplysninger:

E-post: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Faks: +32 229 64301

Postadresse:
European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
BE-1049 Bruxelles/Brussel
BELGIA

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1 ("fusjonsforordningen").

⁽²⁾ EUT C 366 av 14.12.2013, s. 5.

Innledning av behandling**2019/EØS/67/09****(Sak M.9014 – PKN Orlen / Grupa Lotos)**

Kommisjonen besluttet 7. august 2019 å innlede behandling i ovennevnte sak, etter at den hadde fastslått at den meldte foretakssammenslutningen reiser alvorlig tvil med hensyn til dens forenlighet med det felles marked. Innledningen av behandling markerer åpningen av annen fase av undersøkelsen av den meldte foretakssammenslutningen, og foregriper ikke den endelige beslutning i saken. Beslutningen er hjemlet i artikkel 6 nr. 1 bokstav c) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾.

Kommisjonen innbyr interesserte parter til å framlegge sine merknader til den planlagte foretakssammenslutningen for Kommisjonen.

For at de skal kunne tas i betraktning under saksbehandlingen, må merknadene være Kommisjonen i hende senest 15 dager etter offentliggjøring av denne meldingen i EUT C 273 av 14.8.2019, s. 2. Merknadene sendes til Kommisjonen, med referanse M.9014 – PKN Orlen / Grupa Lotos, per faks (+32 (0)2 296 43 01), per e-post (COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu) eller per post til følgende adresse:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
BE-1049 Bruxelles/Brussel
BELGIA

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1 ("fusjonsforordningen").

Beslutning om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning**2019/EØS/67/10****(Sak M.9016 – CMA CGM / Container Finance)**

Kommisjonen besluttet 22. oktober 2018 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning og å erklære den forenlig med det felles marked. Beslutningen er truffet på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾. Den foreligger i uavkortet form bare på engelsk og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Beslutningen blir gjort tilgjengelig:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne en bestemt beslutning, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32018M9016. EUR-Lex gir tilgang til EU-retten på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>).

Beslutning om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning**2019/EØS/67/11****(Sak M.9195 – Lifeco / Hammerson / Swords Pavilions)**

Kommisjonen besluttet 29. mars 2019 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning og å erklære den forenlig med det felles marked. Beslutningen er truffet på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾. Den foreligger i uavkortet form bare på engelsk og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Beslutningen blir gjort tilgjengelig:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne en bestemt beslutning, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32019M9195. EUR-Lex gir tilgang til EU-retten på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>).

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1.

Beslutning om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning **2019/EØS/67/12**
(Sak M.9196 – Marsh & McLennan Companies / Jardine Lloyd Thompson Group)

Kommisjonen besluttet 22. mars 2019 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning og å erklære den forenlig med det felles marked. Beslutningen er truffet på grunnlag av artikkel 6 nr. 2 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾. Den foreligger i uavkortet form bare på engelsk og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Beslutningen blir gjort tilgjengelig:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne en bestemt beslutning, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32019M9196. EUR-Lex gir tilgang til EU-retten på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>).

Beslutning om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning **2019/EØS/67/13**
(Sak M.9366 – BPCE / Auchan / Oney Bank)

Kommisjonen besluttet 26. juli 2019 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning og å erklære den forenlig med det felles marked. Beslutningen er truffet på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾. Den foreligger i uavkortet form bare på fransk og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Beslutningen blir gjort tilgjengelig:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne en bestemt beslutning, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32019M9366. EUR-Lex gir tilgang til EU-retten på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>).

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1.

Beslutning om å ikke gjøre innsigelse mot en meldt foretakssammenslutning**2019/EØS/67/14****(Sak M.9411 – Paker-Hannifin Corporation / Lord Corporation)**

Kommisjonen besluttet 6. august 2019 å ikke gjøre innsigelse mot ovennevnte meldte foretakssammenslutning og å erklære den forenlig med det felles marked. Beslutningen er truffet på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav b) i rådsforordning (EF) nr. 139/2004⁽¹⁾. Den foreligger i uavkortet form bare på engelsk og vil bli offentliggjort etter at eventuelle forretningshemmeligheter er fjernet. Beslutningen blir gjort tilgjengelig:

- på Europa-nettstedet for konkurransesaker (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Dette nettstedet inneholder ulike funksjoner som gjør det lettere å finne en bestemt beslutning, med mulighet for å søke på blant annet foretaksnavn, saksnummer, dato og saksområde,
- i elektronisk form på nettstedet EUR-Lex, under dokumentnummer 32019M9411. EUR-Lex gir tilgang til EU-retten på Internett (<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>).

⁽¹⁾ EUT L 24 av 29.1.2004, s. 1.

**Kommisjonskunngjøring om gjeldende rentesatser for tilbakebetaling av
statsstøtte og referanse-/kalkulasjonsrenter for 28 medlemsstater gjeldende
fra 1. september 2019**

2019/EØS/67/15

*(Offentliggjort i samsvar med artikkel 10 i kommisjonsforordning (EF) nr. 794/2004
av 21. april 2004 (EUT L 140 av 30.4.2004, s. 1))*

Grunnsatsene beregnes i samsvar med kommisjonsmeldingen om endring av framgangsmåten for fastsettelse av referanse- og kalkulasjonsrenter (EUT C 14 av 19.1.2008, s. 6). Avhengig av bruken av referanserenten må de aktuelle marginer fortsatt legges til som omtalt i meldingen. For kalkulasjonsrenten betyr dette at en margin på 100 basispoeng må legges til grunnsatsen. I henhold til kommisjonsforordning (EF) nr. 271/2008 av 30. januar 2008 om endring av forordning (EF) nr. 794/2004 skal renten for tilbakebetaling også beregnes ved å legge 100 basispoeng til grunnsatsen, med mindre annet er fastsatt i egen beslutning.

Endrede satser i fet.

Forrige tabell ble offentliggjort i [EUT C 254 av 29.7.2019](#), s. 2, og EØS-tillegget nr. 64 av 15.8.2019, s. 13.

Fra	Til	AT	BE	BG	CY	CZ	DE	DK	EE	EL
1.1.2019	31.1.2019	-0,16	-0,16	0,00	-0,16	1,98	-0,16	0,02	-0,16	-0,16
1.2.2019	28.2.2019	-0,16	-0,16	0,00	-0,16	1,98	-0,16	0,03	-0,16	-0,16
1.3.2019	31.3.2019	-0,13	-0,13	0,00	-0,13	1,98	-0,13	0,03	-0,13	-0,13
1.4.2019	30.4.2019	-0,13	-0,13	0,00	-0,13	1,98	-0,13	0,04	-0,13	-0,13
1.5.2019	31.5.2019	-0,11	-0,11	0,00	-0,11	1,98	-0,11	0,03	-0,11	-0,11
1.6.2019	30.6.2019	-0,11	-0,11	0,00	-0,11	1,98	-0,11	0,02	-0,11	-0,11
1.7.2019	31.7.2019	-0,11	-0,11	0,00	-0,11	1,98	-0,11	0,00	-0,11	-0,11
1.8.2019	31.8.2019	-0,15	-0,15	0,00	-0,15	2,27	-0,15	-0,03	-0,15	-0,15
1.9.2019	–	-0,20	-0,20	0,00	-0,20	2,27	-0,20	-0,07	-0,20	-0,20

Fra	Til	ES	FI	FR	HR	HU	IE	IT	LT	LU
1.1.2019	31.1.2019	-0,16	-0,16	-0,16	0,28	0,56	-0,16	-0,16	-0,16	-0,16
1.2.2019	28.2.2019	-0,16	-0,16	-0,16	0,28	0,56	-0,16	-0,16	-0,16	-0,16
1.3.2019	31.3.2019	-0,13	-0,13	-0,13	0,28	0,56	-0,13	-0,13	-0,13	-0,13
1.4.2019	30.4.2019	-0,13	-0,13	-0,13	0,28	0,56	-0,13	-0,13	-0,13	-0,13
1.5.2019	31.5.2019	-0,11	-0,11	-0,11	0,28	0,56	-0,11	-0,11	-0,11	-0,11
1.6.2019	30.6.2019	-0,11	-0,11	-0,11	0,28	0,56	-0,11	-0,11	-0,11	-0,11
1.7.2019	31.7.2019	-0,11	-0,11	-0,11	0,28	0,48	-0,11	-0,11	-0,11	-0,11
1.8.2019	31.8.2019	-0,15	-0,15	-0,15	0,28	0,48	-0,15	-0,15	-0,15	-0,15
1.9.2019	–	-0,20	-0,20	-0,20	0,28	0,48	-0,20	-0,20	-0,20	-0,20

Fra	Til	LV	MT	NL	PL	PT	RO	SE	SI	SK	UK
1.1.2019	31.1.2019	-0,16	-0,16	-0,16	1,87	-0,16	3,56	-0,31	-0,16	-0,16	1,09
1.2.2019	28.2.2019	-0,16	-0,16	-0,16	1,87	-0,16	3,56	-0,24	-0,16	-0,16	1,09
1.3.2019	31.3.2019	-0,13	-0,13	-0,13	1,87	-0,13	3,56	-0,13	-0,13	-0,13	1,09
1.4.2019	30.4.2019	-0,13	-0,13	-0,13	1,87	-0,13	3,56	-0,03	-0,13	-0,13	1,09
1.5.2019	31.5.2019	-0,11	-0,11	-0,11	1,87	-0,11	3,56	0,02	-0,11	-0,11	1,09
1.6.2019	30.6.2019	-0,11	-0,11	-0,11	1,87	-0,11	3,56	0,05	-0,11	-0,11	1,09
1.7.2019	31.7.2019	-0,11	-0,11	-0,11	1,87	-0,11	3,56	0,07	-0,11	-0,11	1,09
1.8.2019	31.8.2019	-0,15	-0,15	-0,15	1,87	-0,15	3,56	0,07	-0,15	-0,15	1,09
1.9.2019	–	-0,20	-0,20	-0,20	1,87	-0,20	3,56	0,06	-0,20	-0,20	1,09

Kunngjøring fra den nederlandske minister for økonomi og klimapolitikk i henhold til artikkel 3 nr. 2 i europaparlaments- og rådsdirektiv 94/22/EF om vilkårene for tildeling og bruk av tillatelser til å drive leting etter og utvinning av hydrokarboner

2019/EØS/67/16

Den nederlandske minister for økonomi og klimapolitikk kunngjør at det er mottatt en søknad om tillatelse til å drive leting etter hydrokarboner for blokk F14, angitt på kartet vedlagt som vedlegg 3 til forskriften om gruvedrift (Mijnbouwregeling) (Statstidende 2014, nr. 4928).

Med henvisning til direktivet nevnt i innledningen samt artikkel 15 i lov om gruvedrift (Mijnbouwwet) (Tidende for lover og dekreter 2002, nr. 542) innbyr ministeren for økonomi og klimapolitikk herved berørte parter til å sende inn en konkurrerende søknad om tillatelse til å drive leting etter hydrokarboner for blokk F14 på den nederlandske kontinentalsokkelen.

Ministeren for økonomi og klimapolitikk er vedkommende myndighet for tildeling av tillatelser. Kriteriene, vilkårene og kravene angitt i artikkel 5 nr. 1 og 2 og i artikkel 6 nr. 2 i ovennevnte direktiv er beskrevet i lov om gruvedrift (Tidende for lover og dekreter 2002, nr. 542).

Søknader sendes innen 13 uker etter at denne kunngjøringen ble offentliggjort i *Den europeiske unions tidende* ([EUT C 269 av 12.8.2019, s. 3](#)) til:

The Minister for Economic Affairs and Climate Policy

attn.: Mr J.L. Rosch, Heat and Underground Resources Directorate

E-post: mijnbouwaanvragen@minezk.nl

Søknader som mottas etter at denne fristen er utløpt, vil ikke bli tatt i betraktning.

Beslutning om søknaden vil i utgangspunktet bli tatt senest tolv måneder etter søknadsfristens utløp.

Ytterligere opplysninger kan fås ved å kontakte I.V.M. Damhuis på følgende telefonnummer: +31 703796011

**Oppsummering av Kommisjonens beslutninger om tillatelse til markedsføring
for bruk og/eller til bruk av stoffer som er oppført i vedlegg XIV til
europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1907/2006 om registrering,
vurdering og godkjenning av samt begrensninger for kjemikalier (REACH)**

2019/EØS/67/17

(offentliggjort i henhold til artikkel 64 nr. 9 i forordning (EF) nr. 1907/2006)⁽¹⁾

Følgende beslutninger er offentliggjort i *Den europeiske unions tidende*:

Stoffnavn	Beslutningsreferanse	Beslutningsdato	Godkjenningsnummer	Ytterligere opplysninger
Bis(2-metoksyetyl)eter (diglyme) EF-nr. 203-924-4 CAS-nr. 111-96-6	K (2019) 4123	12. juni 2019	REACH/19/23/0	EUT C 208 av 19.6.2019, s. 2
Natriumdikromat EF-nr. 234-190-3 CAS-nr. 10588-01-9 (vannfritt), 7789-12-0 (dihydrat)	K (2019) 4125	12. juni 2019	REACH/19/18/0 REACH/19/18/1	EUT C 208 av 19.6.2019, s. 3
Ammoniumdikromat EF-nr. 232-143-1 CAS-nr. 7789-09-5	K (2019) 5018	10. juli 2019	REACH/19/24/0 REACH/19/24/1 REACH/19/24/2	EUT C 241 av 17.7.2019, s. 4
Kromtrioksid EF-nr. 215-607-8 CAS-nr. 1333-82-0	K (2019) 5022	10. juli 2019	REACH/19/25/0	EUT C 241 av 17.7.2019, s. 5
Pentasinkekromat- oktahydroksid EF-nr. 256-418-0 CAS-nr. 49663-84-5	K (2019) 5023	10. juli 2019	REACH/19/26/0 REACH/19/26/1	EUT C 241 av 17.7.2019, s. 6
Bis(2-metoksyetyl)eter (diglyme) EF-nr. 203-924-4 CAS-nr. 111-96-6	K (2019) 5096	10. juli 2019	REACH/19/21/0	EUT C 241 av 17.7.2019, s. 7

Beslutningene finnes på Europakommisjonens nettsted: http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/chemicals/reach/authorisation/index_en.htm.

⁽¹⁾ EUT L 396 av 30.12.2006, s. 1.

**Godkjenning av statsstøtte i henhold til artikkel 107 og 108 i traktaten om
Den europeiske unions virkemåte**

2019/EØS/67/18

Tilfeller der Kommisjonen ikke gjør innsigelse eller tiltaket ikke utgjør statsstøtte

Støttenr.	Medlemsstat	Region	Støtteordningens tittel (og/eller navnet på mottakeren):	Nærmere opplysninger
SA.47957 (2017/N)	Frankrike	–	Soutien à la production d'électricité renouvelable de la filière ISDND	EUT C 127 av 5.4.2019, s. 4, rettet i EUT C 194 av 7.6.2019, s. 25
SA.48881 (2018/N)	Portugal	Continente –	Regime especial e extraordinário para a instalação e exploração de novas centrais a biomassa	EUT C 127 av 5.4.2019, s. 5, rettet i EUT C 194 av 7.6.2019, s. 25
SA.48332 (2017/N)	Frankrike	Frankrike Ikke-støttede områder	Plan d'aide au report modal (PARM)	EUT C 152 av 3.5.2019, s. 1, rettet i EUT C 194 av 7.6.2019, s. 26
SA.35071 (2012/NN)	Finland	Pohjois-Karjala Ikke-støttede områder	Yksittäinen tuki yritykselle Fortum Power and Heat Oy pyrolyysiöljyn tuotantolaitosta varten / Individuellt stöd till Fortum Power and Heat Oy för en anläggning för tillverkning av pyrolysolja	EUT C 194 av 7.6.2019, s. 1
SA.46341 (2016/N)	Tyskland	–	Richtlinie zur Förderung von Umschlaganlagen des Kombinierten Verkehrs nicht bundeseigener Unternehmen	EUT C 194 av 7.6.2019, s. 2
SA.48601 (2018/N)	Luxembourg	Luxembourg (Grand-Duché) –	Production d'électricité basée sur les sources d'énergie renouvelables, modification du régime de soutien pour les énergies renouvelables au Luxembourg	EUT C 194 av 7.6.2019, s. 2
SA.51079 (2018/N)	Spania	España –	TRTEL – Compensación por los costes derivados de la recepción o acceso a los servicios de comunicación audiovisual televisiva en las edificaciones afectadas por la liberación del segundo dividendo digital	EUT C 194 av 7.6.2019, s. 3
SA.51767 (2019/NN)	Polen	Krakowsko-tarnowski –	Zmiana pomocy na zachowanie dziedzictwa kulturowego Kopalni Soli „Bochnia”	EUT C 194 av 7.6.2019, s. 4
SA.52390 (2019/N)	Tyskland	–	Reacquisition of the Hamburg district heating network	EUT C 194 av 7.6.2019, s. 5
SA.52615 (2019/N)	Det forente kongerike	–	Modification of the support scheme providing aid for indirect costs of renewable energy support in the UK	EUT C 194 av 7.6.2019, s. 6
SA.53427 (2019/N)	Spania	–	IND – Ayudas compensatorias por costes de emisiones indirectas de CO ₂	EUT C 194 av 7.6.2019, s. 7
SA.49280 (2017/N)	Spania	Pais Vasco –	PESCA – Ayuda directa para garantizar la seguridad de los atuneros congeladores con base en la CAPV	EUT C 200 av 14.6.2019, s. 1

Støttenr.	Medlemsstat	Region	Støtteordningens tittel (og/eller navnet på mottakeren):	Nærmere opplysninger
SA.49901 (2017/N)	Italia	Marche –	Interventi urgenti per assicurare le attività di servizio di trasporto aereo nella regione Marche-Piano di ristrutturazione Aerdorica	EUT C 200 av 14.6.2019, s. 2
SA.53541 (2019/N)	Frankrike	France Artikkel 107 nr. 3 bokstav c)	Carte française des zones d'aides à finalité régionale (décision SA 38182 (2014 N)) – 3ème utilisation de la réserve	EUT C 200 av 14.6.2019, s. 3
SA.49672 (2018/N)	Frankrike	–	Les éoliennes flottantes du Golfe de Lion	EUT C 211 av 21.6.2019, s. 1
SA.49673 (2018/N)	Frankrike	Méditerranée, Midi-Pyrénées –	EOLMED	EUT C 211 av 21.6.2019, s. 2
SA.49674 (2018/N)	Frankrike	–	Ferme éolienne flottante de Groix et Belle-Île	EUT C 211 av 21.6.2019, s. 2
SA.50299 (2018/Nn)	Frankrike	Départements d'outre-mer –	Aide fiscale à l'investissement outre-mer (investissements productifs)	EUT C 211 av 21.6.2019, s. 3
SA.52085 (2018/N)	Frankrike	Provence, Alpes, Côte d'Azur –	Parc éolien off shore de Provence Grand Large	EUT C 211 av 21.6.2019, s. 4
SA.52170 (2018/N)	Italia	Italia –	Aiuto al salvataggio di Condotte in A. S.	EUT C 211 av 21.6.2019, s. 5
SA.43365 (2019/N-2)	Hellas	–	Amendment of the restructuring plan of National Bank of Greece approved in 2015	EUT C 226 av 5.7.2019, s. 1
SA.52663 (2018/N)	Nederland	Noord-Holland –	NL_BZK_CSDO N.V. Meerlanden	EUT C 226 av 5.7.2019, s. 2
SA.53791 (2019/N)	Tyskland	Deutschland –	Methode zur Berechnung von Bruttosubventionsäquivalenten (BSÄ) für bedingt rückzahlbare Förderdarlehen im Rahmen des Luftfahrzeugausrüsterprogramms	EUT C 226 av 5.7.2019, s. 2
SA.54166 (2019/N)	Tyskland	Bayern Artikkel 107 nr. 3 bokstav c)	NGA Bayern – weitere Verlängerung der Beihilferegelung SA.35000 (wie abgeändert durch SA.38690 und verlängert durch SA.50847)	EUT C 236 av 12.7.2019, s. 1
SA.50807 (2019/N)	Irland	Ireland, Undefined –	Support Scheme for Renewable Heat	EUT C 244 av 19.7.2019, s. 1
SA.44671 (2019/NN)	Irland	–	Alleged illegal state aid granted to the fossil fuel sector in the form of reduced business rates	EUT C 261 av 2.8.2019, s. 1
SA.51192 (2019/N)	Polen	–	CHP Support	EUT C 268 av 9.8.2019, s. 1
SA.52530 (2019/N)	Polen	Polen –	Ulgi w opłacie kogeneracyjnej dla odbiorców przemysłowych	EUT C 268 av 9.8.2019, s. 2
SA.47821 (2019/N)	Nederland	–	Invest-NL	EUT C 268 av 9.8.2019, s. 2